

در آستانه میلاد باسعادت امام هادی سلام الله علیه نکاتی را متذکر میشوم :

۱ / در بین میراث باقیمانده از آن بزرگوار دو زیارت از اهمیت بسیار والایی برخوردار است یکی زیارت امیرالمومنین علیه السلام در روز غدیر است که سند و مضمون عالی است به حدی که مرحوم شیخ عباس قمی در هدیه الزائرین آن را صحیحترین زیارت میشمرد و دیگری زیارت جامعه کبیره است که علامه مجلسی آن را « اصح الزیارات سنداً و اعمها مورداً و افصحها لفظاً و ابلغها معنی و اعلاها شاناً » میدانند (بحار الانوار ، ج ۹۹ ، ص ۱۴۴). ۲ / زیارت جامعه کبیره سندی دارد که اگر بخواهیم در علم رجال مقلد باشیم مورد اشکال است و لذا همین مرحوم مجلسی در کتاب ملاذ الاخیار، ج ۹ ، ص ۲۴۷ حکم به جهالت سند میکند ولی اگر مجتهدانه و با استفاده از قانون تجمیع قراین پیش برویم سند معتبر خواهد شد و ما در این مختصر از بیان فنی اثبات اعتبار سند معذوریم و انشالله جداگانه مطرح خواهیم کرد. ۳ / تمام فقرات این زیارت با عبارتها و تعبیر مختلف در لابلای روایات و زیارات دیگر به حدی یافت میشود که میتوان ادعای تواتر معنوی آن را کرد ۴ / متن زیارت اگر فنی و صحیح تفسیر شود مرامنامه اعتدال در معرفت امام است که به دور از تقصیر و غلو است ۵ / مرحوم شیخ صدوق که از اعظم مکتب قمیین است و قاطعانه با غلو مبارزه کرده و به اعتقاد ما در این زمینه دچار اشتباهاتی هم شده است ، در عین حال همین شیخ صدوق ناقد اخبار که پرچمدار علیه غلو است این زیارت موجود را می پذیرد به سه شاهد /الف/ وجود زیارت در من لایحضره الفقیه به ضمیمه تصریح اول کتاب که تمام روایات از نظر ایشان معتبر و قابل استدلالند /ب/ وجود روایت در کتاب مهم دیگر ایشان به نام عیون اخبار الرضا علیه السلام /ج/ مهم اینکه خطبه کتاب « مقنع » ایشان دقیقاً مقتبس از فقراتی از زیارت جامعه کبیره است . به این عبارات دقت شود : « و اشهد ان الائمة الراشدين المهديين المعصومين المكرمين من ولده اصطفاهم الله لدينه و اجتباهم لسره و فضلهم على خلقه و اعزهم بهداه و خصهم ببرهانه و انتجبههم لنوره و ایدهم بروحه و رضیهم خلفاء فی ارضه و حججا علی بریته و انصارا لدينه و حفظة لحکمه و تراجمة لوحیه و ارکانا لتوحیده عصمهم الله من الزلل و طهرهم من الدنس و اذهب عنهم الرجس و آمنهم من الخوف فعظموا جلاله و کبروا شانہ و مجدوا کرمه و کدوا میثاقه و دعوا الی سبيله بالحکمة و الموعظة الحسنة و بذلوا انفسهم فی مرضاته و اقاموا الصلوة و اتوا الزکوة و امروا بالمعروف و نهوا عن المنکر و جاهدوا فی الله حق جهاده حتی اعلنوا دعوته و بینوا فرائضه و اقاموا حدوده و شرعوا احکامه و سنوا سنته و اشهد ان الحق لهم و معهم و فیهم و منهم و الیهم فهم اهله و معدنه و ان من والاهم فقد والی الله و من عاداهم فقد عادالله و من جهلهم خاب و

من فاقهم ضل و من تمسک بهم فاز و من لجأ اليهم آمن و من صدقهم سلم اسأل الله ان يجعل على ذلك محيى و مماتى و نشرى و بعثى و حشرى و منقلبى بتفضله و منه و توفيقه انه على كل شىء قدير « هر منصف آشنا به زیارت جامعه و آشنا به مبنای سخت صدوق در باب غلو تصدیق میکند که شیخ صدوق تا مضامین بلند زیارت را عاری از غلو نداند اینگونه از آن اقتباس نمی کند /۶/ اینکه مرحوم مجلسی با اینکه در ملاذ الاخیار حکم به جهالت سند میکند اما در بحار آنرا اصح الزیارات سندا می شمرد از دو جهت است /الف/ تصریح ایشان در همان کتاب به اینکه : « لکن الزیارة نفسها شاهد عدل علی صحتها » که در حقیقت میگویند صدور این معارف بلند از غیر معصوم ممکن نیست /ب/ مکاشفه ای که برای پدر بزرگوار ایشان رخ داده و در کتاب روضة المتقین ج ۵ ، ص ۴۵۱ گزارش فرموده است که در آنجا وجود مقدس امام عصر ارواحنافداه زیارت جامعه را با بیان « نعمت الزیارة » تایید فرمودند. و لذا مرحوم مولی محمد تقی مجلسی بعد از نقل ماجرا چنین می نویسد : « والحاصل انه لا شک لی ان هذه الزیارة من ابی الحسن الهادی سلام الله علیه بتقریر الصاحب علیه السلام و انها اکمل الزیارات و احسنها..... » بنابراین میتوان این زیارت معتبره را (مرامنامه اعتدال) نامید .